

יצחק רוזנבלום

פרויקט קולנוע ומחול עם ילדים ללא ניסיון קודם.

חניכי חל"ד (ילדים מחוננים) וילדים מהשורה, בבתי ספר רגילים. תיעוד וידיאו.

המאמר מוקדש לזכרו של וולטר סורל (Walter Sorell), ענק בין מבקרי המחול



יסודות אוניברסליים

"שׁוֹבֵי שׁוּבֵי הַשּׁוּלְמִית, שׁוֹבֵי שׁוּבֵי וַנְחָזֶה־בָּךְ; מִה־תִּחְיֶזוּ, בְּשׁוּלְמִית, מִפְּחֻלַּת, הַפְּחָנִים. מִה־יָפִו פְּעֻמֶיךָ בְּנַעְלִים בְּת־נְדִיב"

מרכיבי הפרויקט

מְחַזָּה, מְחֹל, יְפִיּוּת, פְּעֻמָּה.
"התנועה היא מהות החיים, הריקוד ביטויה הסופי", וולטר סורל

מטרות הפרויקט

חשיפה לתחומי אמנות ומעורבות בהם: הבעה, דרמה, מוסיקה, אופרה, בלט, קולנוע (וידיאו). עידוד ניתוח ביקורתי של מרכיבי היצירה הנלמדת. יישום מקסימלי של הידע הנרכש (לומדים על מנת לעשות).

תימוכין לפרויקט

תכלית החינוך היא ללמד אותנו לאהוב את היופי", אפלטון

אפלטון ראה ביופי מטרה חינוכית כשלעצמה. עד לשעת כתיבת שורות אלה, חוט השני לא נקטע. הוויכוחים הם על דרכי ההשמה ועל הגילאים המומלצים "להתחלה".

ערך מוסף לפרויקט

להתרגש בלי להתבייש

"...כאשר אני לבדי, עם תווי המוסיקה שהלחנתי... מרוב התרגשות דמעות זולגות מעיני".

ורדי

- מארצות הברית? מי זה יכול להיות?
- "יצחק? שלום זאת אני... רציתי לספר לך שראיתי את מפצח האגוזים, בקולנוע. אתה יודע? ראיתי את כל הבלט"
- "נהדר! אבל מה פלא כל כך שראית את כל הבלט?"
"ראינו את כל הבלט, עם כל הכיתה, ויותר מפעם אחת".
- "לא אמרתי 'ראיתי', לא שמעת טוב. אמרתי 'בכיתי'.

בכיתי את כל הבלט... מהתרגשות".

(תלמידת כיתה ג', בית הספר המסורתי על שם פרנקל, ירושלים. השתתפה בפרויקט מכיתה א')

אבל ביום-יום, כך זה נשמע:

"לא נמאס לך מהשטויות האלה? בלט? ועוד עם טייץ, מה? ת'לא נורמלי?"

הדיאגנוזה של ד"ר שֶׁה־לְבִיא: דום נשמה!

בנדיבותה הרבה, ד"ר רות אשל הציעה לי לספר מעט על עבודתי. ניגשתי למלאכת הכתיבה כשבאמתחתי למעלה מחמישים שנות ניסיון, בארץ ובחו"ל, ותיעוד המאשש הישגים משמעותיים. נשאר לי להקליק על "SEND"

ולטפוח לעצמי על השכם... לא הקלקתי.

מיקדתי את תסכולי בשאלות ביקורתיות, רציתי להבין. ילדים רבים לומדים בלט בחוגים פרטיים ובבתי ספר שבהם הבלט הוא נושא חובה. מדוע רובם מפסיקים לרקוד? מדוע העדר השכלה בלטית? איך קורה שאמנות קסומה של קלילות מלאכית, של תנועות זורמות בטבעיות ושל "כמעט רחיפה", של "Dancing of the steps", נהפכה לגולמנות מאומצת של "Execution of the steps" מיוזעת, מאולצת כל כך? נמלכתי בדעתי... ולא הקלקתי.

רק מתוך כעס, מצאתי את סיבת כעסי... כעס על עצמי... כי אולי ניתנה לי הזדמנות לעשות יותר ואולי, וגם אז... לא הקלקתי?

אינני רקדן ואינני מלמד בלט או מוסיקה. על עצמי אוכל רק להעיד שזכות גדולה היתה לי להימצא במחיצתם של טובים, משכילים ומוכשרים ממני. כמנהל חל"ד זכיתי להיות חלק מהצוות בראשותו של פרופסור זאב אייזנשטט, שהתווה את הקונצפט האינטר־דיסציפלינרי בכל תחומי הסילבוס. סרטי הווידאו ממחישים קורטוב מהתוצאות.

"למה" של עיסוקי כל חיי כמעט, בחינוך, נעוץ בחוויה קסומה בילדותי. מורה (לפני המלחמה היה עיתונאי, מבקר אמנות) דיבר אתנו בגובה העיניים, סיפר לנו על עצמו ועל מולדתו, איטליה, על עבודתו עם מאסטרו טוסקניני, על בית האופרה. הקשבנו רתוקים. פעם סיפר לנו על סיור ביוון והעביר בינינו צילומים מהאקרופוליס: "הביטו בקריאטידות", אמר, "הביטו בקריאטידות וראו את היופי בהתגלמותו". יום אחד השמיע לנו מתוך גרמופן, כשהוא מתרגם לנו בלחש מתוך הטקסט, את ה־Lacrimosa ברקוויאם של ורדי וזרה של מוצרט, כשהוא מצביע על השתלשלות המלים מהלטינית לאיטלקית ולצרפתית. אחר כך ביקש מאתנו להשוות ולהצביע על הדומה והשונה ביו שתי היצירות. אנחנו? להשוות בין מוצרט לוורדי? ואו! היינו המומים. כשלעצמי, הבנתי אז שזה מה שאני רוצה לעשות בחיים. כמוהו להושיב ילדים סביבי, כמוהו לספר להם על אופרה, להציע להם להשוות בין מלחין למלחין, לחשוף אותם ליופי בהתגלמותו.

יותר מ־60 שנים עברו מאז. תקוותי היא כי הילדים שהדרכתי זכו, ולו רק במעט, להידבק באבק אהבה ליופי והשכילו להפנים כי מחול נרקם בנבכי הנפש הפיוטית החבויה בכל

אחד מהם. כי חוויית *פֶּטְרוּשְׁקָה* ומפצח האגוזים בכיתה ג', *רומיאו ויוליה* בכיתה ד', *חלום ליל קיץ* ו*הרקוויאם* של ורדי בכיתה ה', *CATS* וג'יזל בכיתה ו', *לָה בּוֹהֵם* וה*לילה השנים עשר* בכיתה ח', העצימה את יכולתם לראות באופרה ובבלט יותר מקישוט בּוֹבּוֹנֵרִי של "עושי פוזות".

למי בעיקר, יועד המאמר?

למתעניינים בתחום החינוך דווקא.

לכל מי שרואה בבלט ערך אנושי עליון.

הבעה, דרמה ומחול בכיתה א'

רודריגו, *קונצרטו דה ארנחואז*, "אדג'יו" Rodrigo Concierto de Aranjuez, "Adagio" לכל אורך הדרך, דרמה מתמזגת במוסיקה, מוסיקה במחול, מחול בשפת הקולנוע. לכל אורך הדרך מצלמים את תרגילי העבודה והילדים צופים בתוצאה ומשווים בין העבודות שלהם לעבודות של קבוצות אחרות.

בית הספר המסורתי על שם פרנקל ירושלים. מתווה שיעור:

יושבים על כריות או על שטיח. מאזינים לאדג'יו ולאחר שתיים־שלוש דקות אני שואל, אבל ממש בלחש: זה יפה? מי אהב? זה עצוב? שמח? איטי? מהיר? (עד כאן הצעתי מרכיב אחד - יופי, אהבה, עצב - עכשיו אני מנסה לדובב את הילדים לדבר, כשאני מקפיד שהילדים ידברו ואני אספק את השאלות: מי אמר שזה יפה? למה אתה חושב שזה יפה? ובונה את שאלותי משני מרכיבים: יופי + עצבות. "האם זה יפה מפני שזה עצוב?" "האם אהבת מפני שזה שמח?" יכול להיות גם יפה גם עצוב ביחד? (עד כאן המרכיבים היו מופשטים. מכאן אני משלב מרכיב גשמי) אפשר עצוב בכפיים? אפשר שמח בכפיים? ברגליים? אפשר בידיים ורגליים יחד? איך הולך איש זקן? מלך/מלכה? איך מקפצת ילדה בחבל? איך הולכים חיילים? (מארגן תהלוכה) *מארש החתונה* של מנדלסון, מתוך *חלום ליל קיץ* (אופוס 61). ננסה בלי מוסיקה בכלל? בהמשך אני מוסיף ומשלב מרכיבים ויזואליים, מראה כרטיסים בצבע אחיד ושואל לצבע. כשהם עונים, למשל, "אדום!" אני דורש מהם להביע דעות: האם יש צבעים מפחידים? עצובים? שמחים? מדובב אותם להביע שמחה, כעס או כיעור בציור. מצוירים וגוזרים מסכות מפחידות או מצחיקות ורוקדים עם מסכות על הפנים (תחילה בוחרים מוסיקה שמחה למסכות שמחות, "מפחידה" למסכות מפחידות) שאולי: "אפשר מסכות מפחידות עם מוסיקת קרקס?" מצלמים וצופים. שאלה שלפעמים עולה: "למה נראה לנו שמסכה מצחיקה דווקא מפחידה עם מוסיקה של קרקס?" הילדים לומדים על מוסכמות במה ומאלתרים סיפור/מחול עם דוגמאות של "aparte" בפנטומימה ו/או במלל לצלילי ה־Bouré של פרטוריוס (Praetorius).

שלוש דוגמאות הפעלה על מוסיקה בשמיעה ראשונה:

מוסורגסקי, *תמונות בתערוכה*, הסימפונית של לונדון, קלאודיו אבאדו
Mussorgsky. "Pictures at an Exhibition", London Symphony Orchestra. Claudio Abbado.

מחול עכשיו | גיליון מס' 17 | מאי 2010 | 41

"Gnomus" (vivo) זמן (2:22) אני מדגים הליכה מעוותת, כעין שילוב מפלצתי בין רובוט ל"פרנקנשטיין" ולשמע המצלתיים מתמוטט ונופל. וכך במקומות המזמינים נפילה. זה תרגיל תנועה שילדים אוהבים.

"Bydlo" (Sempre moderato, pesante) זמן (3:16). הקטע מתאר פסיעות איטיות וכבדות של שוורים הרתומים לעגלה ב--< fortissimo crescendo (כך בתזמור של ראוול).
אט אט העגלה הכבדה מתרחקת והמוסיקה דועכת. מניחים כרית על שטיח קטן או על שמיכה ולפי התור מושיבים על הכרית את אחד הילדים ולפי התור ארבעה ילדים אחרים מושכים את "העגלון" מנקודה לנקודה.

"שמואל גולדנברג ושמוייל" זמן (2:07) שני יהודים מתווכחים ביניהם. האחד עשיר והשני עני. כליווי מוסיקלי לפנטומימה. לכל פרוטוגוניסט המוטיב המאפיין אותו. שמואל גולדנברג (Andante, grave energico) שמוייל (Andantino). על זה בונים הצגה עם פנטומימה ומחול.

כיתה ב'

כהכנה ל**מפצח האגוזים** וגם ל**פֶּטְרוּשֶׁקָה**, הילדים בכיתה ב' נחשפים לקומדיה דל;ארטה (Commedia dell'arte).
אני משתדל לאתגר את הילדים באופן שוטף לחשיבה ביקורתית ודורש מהם לחשוב ולחשוב שנית. באמצעות תרגילי משחק מצולמים, הילדים בוחנים את עצמם על הצג ותמיד מיישמים את הידע שנרכש: סרטים קצרים של שתיים-שלוש דקות וסרט עלילתי של כ־20-30 דקות כל שנה. במקרה המתועד, הילדים בחרו כנושא את עולם האגדות. עבודת הגמר, הסרט "הפייה יפפית" הופק בכיתה ב' והוצג בערב "גאלה".

כיתה ג'

תרגיל הלחנת ליברית צ'ייקובסקי,*קפריצ'ו איטלקי* (אופוס 45),התזמורת הפילהרמונית הסלובקית, ביטריק רוז'בה. Tchaikovsky. Capriccio Italien (Op. 45), Bystrík Rezchua. Slovak Philharmonic Orchestra.

הילדים חולקו לשלוש קבוצות. השמענו את החלק הראשון, עד הדקה ה־03:08, והקבוצות התבקשו "להלחין" ליברית ליצירה כלשהי באורך של כשתיים-שלוש דקות. יכול להיות כל דבר: הצגה, מחול, תסכית רדיו, מופע קרקס, פנטומימה. כל קבוצה קיבלה טיפ קסטוט נייד והעתק של היצירה (מקוצרת ל־03:08 דקות). על מנת לאפשר עבודה רגועה, בלי שהרעש יפריע לקבוצות האחרות, הילדים ישבו בפינות נפרדות במגרש המשחקים. הקבוצות קיבלו 30 דקות. לאחר מכן שלוש ההצעות הובאו להצבעה בכיתה (מובן מאליו שהקבוצה לא מצביעה בעד העבודה

שהגישה).
וזה תוכן הליברית שזכה במקום הראשון מתוך שניים:
ב־17 השניות הראשונות המסך סגור. בשנייה ה־18 המסך נפתח לאט. בשנייה ה־37 נכנסים בשתי שורות נושאי ארון קבורה שקוף כמו זה של שלגייה. בארון מונחת מתה נסיכה יפהפייה. נושאי הארון צועדים באיטיות ובמלכתיות רבה 14 צעדים כפולים. בדקה ה־2:15 מניחים לאט־לאט את הארון על כן שיש וכולם כורעים ברך לאט־לאט ובוכים על מות הנסיכה. החל מהדקה 2:53 המסך נסגר באיטיות עד הדקה ה־03:08.

עבודה ספציפית על מפצח האגוזים

הילדים שמעו על ההשמטות של קטעים אלימים מתוך הסיפור המקורי של *מפצח האגוזים*, כגון האפיזודה של ארון הזכוכית שנשבר ופוצע את הגיבורה, על הדמות של פּרְלִיפֶט שנעלמה כליל, על שינוי שם הגיבורה מ"מארי" במקור ל"קלרה" ובעיקר על "המתקת" דמות ההורים (בסיפור המקורי של הופמן הם ממש לא סימפטיים). על שני שירי העם הצרפתיים שצ'ייקובסקי שילב בבלט:

Petit galop des enfants et entrée des parents (presto).
"Bon voyage, monsieur Dumollet" - La mère Gigogne et les polichinelles (allegro giocoso) - "Cadet Rousselle a trois maisons".

רגישות, אינטלקט והפנמה

רגישותם האינטלקטואלית שלילדים,כישרונותיהם לקלוט בחושים חדים מרכיבים דרמטיים ולתת להם ביטוי אמנותי גם בשפת הקולנוע, גם בשפת המחול, מדהימים. פעמים רבות, כשחששתי שמא "פלטתי" דברים שתוכנם כאילו עבר מעל לראשם, הופתעתי מיכולתם להפנים מושגים מופשטים ומורכבים כאחד.
בצילומי *גיזל* אמרתי לאבשלום שאיני אוהב כלל את התאורה הערפילית מדי (אבשלום כבר היה חייל בשירות סדיר ולקח חופשה, כדי לנהל את צוות ההפקה). מיד שלף לי: "אתה לא זוכר שבכיתה ד' לימדת כי היופי המיוחד של קטעים חלומיים כמו הקטע הזה הוא דווקא בזה שהם 'מעורפלים' ותלושים מאווירה של 'מציאות'?"

מפצח האגוזים

כיתה ג', בית הספר המסורתי על שם פרנקל ירושלים

שלא כמו כשמצלמים בפילם, בווידיאו ניתן לצפות בחומר המוקלט בו במקום. אחרי שצילמנו את "מלחמת העכברים" (Allegro vivo) הילדה המגלמת את קלרה טענה כי היא אינה מסוגלת לבטא בצורה משכנעת צער על מות המפצח בפרק זמן קצר (בחזרות: פחות מעשרים שניות). לכן ביקשה לצלם את כל

הקטע מחדש בסולו של למעלה משתי דקות. ארבעה ילדים, שתי בנות ושני בנים, פנו בבקשה לביים (אבל ביקשו לביים לבד!) ולצלם מחדש את כל ה־Grand Pas de Deux. אבל כל אותו אחר הצהריים כבר היה תפוס עם צילומי *פֶּטְרוּשֶׁקָה*. "אין דבר! נבוא בשעות הערב, אחרי שתסיים את צילומי *פֶּטְרוּשֶׁקָה*". לא שאלו אותי אם בכלל אני מוכן לזה (כמעט נישקתי אותם). התלהבותם פרצה את כל גבולות הנימוס. צולם מחדש כל ה־"Grand Pas de Deux", שהפך ל־"Petit Pas de Quatre", בתוספת של זיקוקין דינור ומורה סחוט וגמור. *מפצח האגוזים* הוקרן להורים בערב גאלה חגיגי.

טייץ, אמפתיה ורלוונטיות

בני נוער מצטיירים לפעמים כרדודים, נטולי אמפתיה, אטומים ליופי ולריגושים. בכך מתעלמים מהפוטנציאל הצפון בכל ילד. בני נוער רבים גדלים בעולם שמפאר קודים מצ'ואיסטיים. בעולם שבו לא גברי להתרגש, ובמציאות שאין בה מקום לנימוסי חיזור ורומנטיקה, איך לגרום להם "לשים", כלשונם, על פֶּטְרוּשֶׁקָה הנלעג בעיניהם? איך לעורר אצל ילד בן 12 (אחלה גבר!) אמפתיה לאמנות מעודנת כמו בלט? ומה באמת אכפת לו מהטרנדיה של ג'יזל, אחת שמתאבדת בגלל נסיך, ועוד נסיך חָנוּן? לך בקש ממנו לגלם תפקיד, לעשות פוזות רומנטיות. "ועוד... מה? יצחק, הגזמת... ללבוש טייץ? תניד, חשבת מה יגידו עלי?"

ובכל זאת, מצאתי אצל רבים מהם צימאון ספון לרוך, ליופי, לעדינות. אם כי, מהול בחשש אמיתי שמא עדינות נפש תתפרש בעיני החבר'ה כנטייה נשית. אבל ילדים אלה יודעים להעריך את מי שנוהג כלפיהם בפקריות ונותן להם צ'אנס להתבטא כפי רוחם והבנתם. ביקשתי מכמה ילדים להביע את דעתם על גיבורי העלילה ועל אופן התנהגותם בעלילת הבלט. "אני במקום, איך קוראים לו? שומר היער? לא הייתי שם עליה!" ופה ושם ניצוץ זעיר של אמפתיה. הצניעות לא שרדה את הקטעים הדרמטיים ובסרט, כל הדמעות הן דמעות אמת. יותר מפעם נשאלתי: "יצחק, תניד ת'אמת, למה מה שאתה מלמד אותנו תמיד זה דברים כמו שייקספיר, מוסיקה קלאסית, אופרה? זה מפני שזה יותר תרבותי ממה שאנחנו אוהבים?" מבוגר שישכיל לדבר עמם בגובה העיניים, יתייחס אליהם כאל בוגרים ולא יזלזל בכבודם ו/או בטעמם, שלא יתחלחל לשמע הצעה כמו "למה לא נעשה קטע של מייקל ג'קסון? או, אתה ידע מה, סמנתה פוקס?" מבוגר כזה יזכה לא פעם לשיתוף פעולה מדהים, גם אם מבחינתם של הנערים מדובר בהשתתפות בפרויקט לגמרי חנוני. שותפות כזאת מניבה, לא פעם, הפתעות מהסרטים.

לקראת ג'יזל (שנתיים לפני פרויקט ג'יזל)

בית ספר ממלכתי "לוריא", ירושלים, כיתה ו' לבית הספר "לוריא" מעט שנות התנסות בתוכנית חל"ד – שלוש שנים לעומת כעשר שנים בבית הספר המסורתי על שם פרנקל. הילדים הספיקו להפיק כמה סרטי וידיאו קצרים:

דון־ז'ואן מנייר, קומדיה (30 דקות).

מפיקים את הסערה (של שייקספיר), סרט עלילתי (30 דקות).

רומיאו ויוליה, קומדיה מבוססת על ההצגה (כ־40 דקות).

עם צוות המדריכים, הכנו את הסגמנטציה של הסינופסיס ליחידות צילום (Shots). לעזר רב היה לנו הספר The Ballet Called Giselle של Cyril Beaumont. החלטנו לשלב בין הגרסה של קירוב (Pure Stage) לגרסה של American Ballet Theater היותר קולנועית.

עם הילדים למדנו על הרקע ההיסטורי של הבלט הרומנטי ועל ההצלחה המסחררת של הבלט *גיזל*. ואולי חשוב מכל, עם אותם יחידי סגולה המשתוקקים ליותר, המבקשים "להישאר עוד מעט" (ולא אחת הצטרפו הורי ילדים, נגועים אף הם בחיידק האש הקדושה, "חולים" על ריח הבמה, כמהים להתאחד עם נפש היצירה). ואני, כל כולי אתם, למענם, ואולי יותר למעני מאשר למענם, בפינה בתוך אולם החזרות הריק והגדול כל כך פתאום, ממתיק אתם את סוד הליברית, עד שמישהו מבחין באחד האחים הקטנים שנרדם באחת מפניות סט הצילומים.

GISELLE

שלוש בנות קיבלו על עצמן לעזור בהכנת כוריאוגרפיה מקורית ולהכין קטעי סולו. נבחרה התלמידה שתגלם את ג'יזל. למטרת צפייה ולימוד נתתי להן את קלטת הווידיאו של *גיזל* בביצוע של בלט קירוב (Kirov) עם גלינה מזנצבה (Galina Mezentseva) בתפקיד ג'יזל. זמן מה אחרי צילום הסרט הגיעה מזנצבה להופעה בארץ. הצלחתי להפגיש אותה עם הג'יזל שלנו ועם עוד חלק מהילדים. חוויה לכל החיים. אבל לא נמצא מועמד לתפקיד לואיס (הנסיך), בן שיסכים לגעת בידה של בת. ההצעה "לייבא" את לואיס מבית ספר אחר התקבלה באנחת רווחה. עופר עמרם, תלמיד כיתה ו' בבית הספר המסורתי על שם פרנקל, הסכים "להגר" מדי פעם לבית הספר לוריא (בסיועה המדהים של המנהלת, ברברה לוין). בלי להניד עפעף ומיד עם הגיעו, עופר נטל את ידה של ג'יזל, כשהוא – שומו שמים – לובש טייץ! הצחקוקים פסקו ברגע שעופר אמר להם: "אתם רוצים לעשות את *גיזל*? אז תתבגרו!"

שתי בנות מכיתות ו' בבית הספר פרנקל הכינו

בשבילי כוריאוגרפיה משלהן למחולות האיכרים. צילמתי אותן ובאמצעות הצפייה גם לי יצא ללמד צעדים. באמת! התערבותי האישית בהדגמת צעדי הוואלס חייבה אותי לקבל אחריות על ה"פאשלות". על סט הצילומים, כל הבנים כבר דידו וקיפצו בהתלהבות לצלילי ה־"Pesante" וה־"Polacca", אוחזים ביד הבנות כמו גדולים, לובשים טייץ בלי תסביך.

אז מה אמרו החבר'ה? על החשש מפני מה שיאמרו כבר כתבתי. ביומיים האחרונים שקדמו לצילומים קיימנו חזרות גם בשעות הערב. הצלילים שבקעו מהמגבר משכו שכנים מהרחוב הסמוך וגם... כמה מהחבר'ה! הייתי מוכן להמר שה"קבליירים" הצעירים שלי ינטשו את ה"בלרינות" יורצו להתחבא איפה שרק אפשר. טוב שלא הימרת!. אז מה אמרו החבר'ה? תחילה היו מופתעים, אבל אט־אט התפשט על פניהם מין חיוך מעודד, האומר משהו כמו Cool! והגיעו גם כמה אמהות ושכנות. הן ביקשו לדעת איך קוראים למוסיקה הזאת, התעניינו במחולות ועודדו את הילדים. זאת היתה כעין קדם־פרמיירה. הצטערתי כשזה נגמר.

הווידיאו הוקרן בתיאטרון ירושלים, בחסות נספח התרבות של שגרירות צרפת בישראל, לציון 150 שנה לבכורה של *גיזל*. בנוסף להשתתפות ב"חשיפה לקלאסיקה", חניכי חל"ד השתתפו (פעם בשבוע) בחוגים בתחומים נוספים.

EPILOGUE (affanoso)

"Our whole educational system suffers from this evil. An exaggerated competitive attitude is inculcated into the student, who is trained to worship acquisitive success as a preparation for his future career."
Albert Einstein
הורים רבים מיישרים קו עם תפישת עולם שלפיה הולכים לבית הספר כדי להתקבל לאוניברסיטה או למוסד אחר, רק כדי להגיע לגיזב מכניס. אמנות, מוסיקה, שירה פיוטית, אופרה, בלט, נתפשים בעיני רבים מהם כפנטזיות בלתי מועילות, שאינן מניבות כסף. לך דבר אתם על אהבה ועל "לתקשר עם הזולת" לא רק בענייני מדדי בורסה והשקעות.

קידושים כוריאוגרפיים

ה־Pas de deux "The pas de deux is a relationship in nature, between a man and a woman; in line and balance, between two bodies;"
Richard Austin, Images of the Dance
נסה לדבר על ה־Pas de deux כמפגן שבעתיים מזוקק של נימוסי חיזור, וכאחד הריקים תיחשב. כך לצערי דועכת כל תקווה כי מהמופלא של ה־"Rose Adagio" תצמח בשורה חיונית,

ועכשווית כל כך: הורדת סף האלימות בינו, בין אדם לחברו, בין איש לאשתו.

באווירת מתנגן מתמשכת, מורים רבים הופכים בעל כורחם, לספקי מידע מעוקר, פרווה ככל האפשר. שרק לא יחייב. את האווירה העכורה הזאת, ואף גרועה ממנה, פגשתי גם באירופה הנאורה.

בישראל דווקא זכיתי בתמיכתם של איש מדע ומחנך מחונן, נציג האוניברסיטה העברית בהנהלת חל"ד, הפרופסור זאב אייזנשטט, ושל מנהלת בבית הספר המסורתי על שם פרנקל בירושלים, הגברת ברברה לוין. וכך נתברכתי בעבודה אתגרית ופורייה, בשנות יצירה מהנה שהניבו גם קרן גם פירות. ומה הלאה? טובים ומוכשרים ממני יפלוסו דרכם. ואם בניסויני ימצאו עניין כלשהו, אשמח לעזור.

ביבליוגרפיה

- Aronoff, W. Frances Music & Young Children (Turning Wheel Press, New York, 1979)
- Austin, Richard. The Ballerina. (Vision Press Limited, 1974)
- Austin, Richard. Images of the Dance, (Vision Press Limited, 1975
- Richard Beaumont, W. Cyril. The Ballet Called Giselle, (C.W.Beaumont, London 1944)
- Blais, Carlo. Traité Élémentaire Théorique & Pratique de l’Art & de la Danse (Milan 1820)
- Gautier, Théophile. Histoire de l’Art Dramatique en France, (Ed.Hetzel, Paris, 1859)
- Guest, Ivor. The Dancer’s Heritage, (The Dancing Times, London, 1966, 1967)
- Hoffmann, E.T.A. Nutcracker (Crown Publishers, New York, 1984)
- Neelands, Jonothan. Making Sense of Drama, (Heinemann Educational Books, 1987)
- Saint-Denis, Michel. Training for the Theatre, (Theatre Arts Books, New York, 1982)
- Sorell, Walter. The Dancer’s Image, points & counterpoints, (Columbia University Press, 1971)
- Warrack, John. Tchaikovsky, (Charles Scribner’s Sons, New York, 1973)
- Wootton, Margaret. (Ed.) New Directions in Drama Teaching, (Heinemann, London, (1982)